

6 Logopedická péče u SP

(Fixace a automatizace jednotlivých hlásek)

Mechanismus tvoření samohlásek u sluchově postižených (Krahulcová, 2002):

-samohlásky představují základ artikulace a odezírání

■zrakové napodobování tvaru rtů a velikosti čelistního úhlu

■aktivní polohování mluvidel – napodobováním mluvního vzoru a polohováním logopedickými sondami a špachtlemi + manuální polohování celkového postavení mluvidel

■napodobování zvuku na podkladě taktilně vibračního pociťování činnosti hlasivek:

-odhmatávání pomocí rukou

-fonátor - převádí zvukové vjemy všeho druhu na vibrace, slouží u dětí se sluchovými a řečovými vadami k uvědomění charakteru řeči, umožňují autokontrolu řečového projevu

-počítačový logopedický softwar – Speechwiever

-FO-indikátor - indikátor základního kmitočtu, slouží k nácviku správné výšky hlasu, ke cvičení intonace

■optimalizace orální rezonance N-indikátorem:

-užívá se při fixaci nazálů, chvění snímá kontaktní mikrofón z nosního chřípí -na měkkou část nosu, nikoliv na nosní kost. Cílem nácviku je dosáhnout správné funkce měkkého patra.)

■automatizace do slovních stereotypů

Přímé metody – předchází jim přípravná předartikulační cvičení – poté následuje přidání znělosti

Př. hláska „b“ – nafukování tváří, foukání do předmětu»

usilujeme o dosažení znělosti (slabika „ba“), pak teprve další samohlásky

Substituční metody – využívá se jiné pomocné hlásky k vyvození potřebné hlásky

Př. - hláska „m“ – tvoříme ze samohlásky „a“ – dítě

vyslovuje dlouhé „áááá“, sevřeme rty – ozve se zvuk „mmm“

- hláska „f“ – „úúúú“ – zatlačením dolního rtu zazní „f“

Podpůrné metody – využití mechanického systému

Vyvozování jednotlivých hlásek u SP:

■ **P, B, M** – počáteční skupina hlásek pro nácvik, pro SP nejlépe viditelné

■ **F, V** pomůcky kontrolující výdechový proud
-artikulační postavení (spodní ret přitlačen k zubům)
-znělost – neznělost

■ **T** - artikulační postavení bez znělosti (naučit se kvůli neznělému T na konci slov)
-cvičení závěru (exploze), při nedokonalém upevnění uniká výdechový proud po stranách jazyka - spojení se vokálem A
-pozor na nazalitu - měkké patro nevytváří dokonalý závěr
-pozor na prodloužený výdech (th...)

■ **D** - přidat znělost k T - omezit nazalitu při artikulaci A

■ **N** - odhmatání artikulačního postavení (znělost + výdechový proud nosem)
-vizuální kontrola (artikulační zrcadlo)
-pozor na silnou explozi, která hlásku deformuje

■ **S** - důležitý stav dentice
-artikulační postavení (hrot jazyka za dolní řezáky,
výdechový proud pouze středovou úžinou, neznělost)
-je možné vyvodit prodlouženou artikulaci T

■ **Z** - vyvozujeme ze S přidáním znělosti

■ **Š** - vyvozujeme ze S zaokrouhlením a vyšpulením rtů, posunutím hrotu jazyka do dutiny ústní, neznělá hláska

■ **Ž** - přidáním znělosti k hlásce Š

■ **L** - postavení hrotu jazyka na horním patře, pohyb jazyka, boční výdechový proud, znělost (důležité pro artikulaci R)
-pozor na nazalitu, vyplazování jazyka, opačný pohyb jazyka

■ **J** - vyvozování z hlásek z I+A
-pozor na nazalizaci, při silném přitlačení jazyka k tvrdému patru – K
-obtížně spojitelné s ostatními vokály

■ **K** - nejčastěji ve spojení s A, z T zatlačením jazyka mírně dolů a vzad
-pozor na dávivý reflex, poloha vleže
-při nedostatečném závěru zní jako „kch“

■ **G** - přidáním znělosti ke K

Doporučená literatura:

KRAHULCOVÁ, B. Komunikace sluchově postižených. Praha: Karolinum, 2002

SVOBODOVÁ, K. Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem. Praha: Septima, 2005

VANĚČKOVÁ, V. Výchova řeči sluchově postižených dětí. Praha: Septima, 1996